

АЙЗЪК АЗИМОВ

ПОСЛЕДНИЯТ ВЪПРОС

Част 0 от „Разкази за Мултивак“

Превод от английски: Елена Кортел, Явор Иванов, 1998

chitanka.info

Последният въпрос бе зададен за пръв път, почти на шега, на 21-ви май 2061 година, във времето, когато човечеството правеше първите си стъпки в усвояването на светлината. Въпросът изникна в резултат на петдоларов бас, който бе скрепен от доста чаши уиски със сода. Сега ще разберете как стана всичко.

Александър Адел и Бертрам Лупов бяха двама предани служители на Мултивак. Те знаеха по-добре от всяко човешко същество какво се крие зад студеното, цъкащо и проблясващо лице на този гигантски компютър, който се простираше на площ от много квадратни мили. Поне имаха известна представа от общия план на електрическите релета и вериги, а системата отдавна бе усъвършенствана до такава степен, че нито един човек не би могъл да я управлява изцяло.

Мултивак бе самонастройващ се и самокоригиращ се компютър. Налагаше се да действа на този принцип, защото никой човек не би могъл да го настрои и коригира с необходимата бързина, та дори и с необходимата вещина. Затова Адел и Лупов се грижеха за гиганта-страшилище отгоре-отгоре, но все пак по-добре, отколкото всеки друг човек би могъл. Подаваха му данни, обработваха въпросите така, че да му бъдат ясни и превеждаха отговорите от компютърен език на говоримия език на Земята. Накрая несъмнено двамата, както и техните колеги, имаха пълно право да споделят славата на Мултивак.

Десетилетия наред гигантският компютър бе помагал в проектирането на космически кораби, в начертаването на траекториите, благодарение на които човекът бе стъпил на Луната, на Марс и на Венера. Но после се разбра, че бедните земни ресурси не могат да хранят корабите. За дългите пътувания бе необходима твърде много енергия. Земята използваше въглищата и урана от недрата си все по-ефективно, но все пак количеството им бе ограничено.

Малко по малко в Мултивак се събра достатъчно информация, за да може да отговаря по-изчерпателно и на сложните въпроси. И така на 14 май 2061 година онова, което бе само теория, се превърна в реалност.

Стана възможно усвояването на слънчевата енергия. След преобразуването ѝ тя можеше да бъде използвана директно в планетарен мащаб. Цялата Земя прекрати употребата на въглища и

уран, за да щракне копчето, което свързваше всички нейни райони с една малка станция. Тази станция имаше диаметър два километра и обикаляше около Земята, а орбитата ѝ се намираше на половината разстояние между планетата и Луната. Така цялата Земя започна да се захранва с невидимите лъчи на слънчевата енергия.

Дори и седмица след грандиозното събитие, славата му не помръкна. Адел и Лупов най-накрая успяха да избягат от всенародното тържество и да се срещнат на едно тихо място, където на никого не би му хрумвало да ги потърси: в безлюдните подземни помещения, там се виждаха само някои части от могъщото тяло на Мултивак. Тъй като от известно време компютърът не бе получавал никакви команди, сега той бездействаше, подреждайки наличните си данни с доволно, мързеливо прищракване. Той също си бе заслужил ваканцията и момчетата напълно я одобряваха. Първоначално нямаха никакво намерение да го закачат.

Бяха си донесли бутилка уиски и единствената им грижа в момента бе да си отпочинат в компанията един на друг и на бутилката.

— Изумява ме дори мисълта за това нещо — каза Адел. Широкото му лице носеше белезите на умората. Той разбъркваше бавно питието си със стъклена пръчица и наблюдаваше неравномерните движения на ледените кубчета. — Цялата енергия, която можем да използваме когато си искаме, е безплатна. Толкова енергия, че да разтопим Земята до гигантска капка непречистено желязо и пак да не почувстваме липсата на енергия. Всичката енергия, която сме в състояние някога на използваме. Завинаги, завинаги, завинаги...

Лупов взе да клати глава ту наляво, ту надясно. Имаше навик да го прави, когато не беше съгласен с нещо, а сега му се искаше да е в контра, отчасти защото на него му се падна да донесе леда и чашите.

— Не завинаги.

— О, да го вземат дяволите, почти завинаги. Докато слънцето не угасне, Бърт.

— Това не е вечно.

— Добре де. Милиарди, милиарди години. Двайсет милиарда, може би. Доволен ли си?

Лупов прокара пръсти през оредялата си коса, сякаш искаше да се увери отново, че му е останал някой-друг косъм.

— Двайсет милиарда години не е вечността — отпи той от уискито си.

— Толкова е нашето време, нали?

— Така щеше да стане с въглищата и с урана.

— Добре, но сега ние можем да включим всеки кораб към Слънчевата Станция, а той може да отиде до Плутон и обратно милион пъти, без да берем грижа за горивото. С въглища и уран *това* не се постига. Питай Мултивак, ако не ми вярваш.

— Няма нужда да питам Мултивак. Знам го.

— Тогава престани да омаловажаваш онова, което Мултивак направи за нас — разпали се Адел. — Той направи всичко както трябваше.

— Кой казва, че не е? Аз твърдя, че Слънцето не е вечно. Това е. Осигурени сме за дваайсет милиарда години, а после какво? — Лупов насочи разтреперан пръст към колегата си. — И не ми казвай, че ще се включим към друго слънце.

За момент настъпи тишина. Адел поднесе чашата към устните си несъзнателно, а Лупов затвори бавно очи. Двамата мълчаха. После изведнъж очите на Лупов светнаха.

— Мислиш си, че ще се включим към... към някое друго слънце, когато нашето угасне, нали?

— Не мисля.

— Сто на сто си мислиш. Слаба ти е логиката, ето какво ти куца. Ти си като оня, който попаднал под проливен дъжд и хукнал към близката горичка да се подслони под някое дърво. Изобщо не се тревожел, нали разбираш, защото си въобразявал, че след като това дърво прогизне, той ще се скрие под друго.

— Ясно ми е — отвърна Адел. — Не викай! Щом Слънцето угасне, другите звезди също ще угаснат.

— На кукуво лято... — промърмори Лупов. — Всичко това е започнало по време на големия космически взрив, каквото и да е представлявал. И ще свърши, когато всички звезди се изтощят. Някои угасват по-бързо, други — по-бавно. По дяволите, тия гиганти няма да живеят стотици милиони години! Слънцето ще изкара дваайсет милиарда години, а джуджетата, може и да стигнат до сто милиарда години в най-добрия случай. Да знаеш само какво ще е след трилион

години? Всичко ще потъне в мрак. Ентропията няма как да не достигне максимума си, в това е цялата работа.

Тук вече достойнството на Адел е засегнато:

— Знам аз всичко за ентропията.

— Знаеш друг път...

— Знам толкова, колкото и ти.

— Тогава знаеш, че един прекрасен ден всичко свършва.

— Добре де, кой казва, че не е така?

— Ти, глупако! Нали каза, че имаме цялата енергия, от която се нуждаем, винаги. Ти каза „винаги“.

— Може би някога ще успеем да променим нещата — възпротиви се на свой ред Адел.

— Никога.

— А защо не? Някой ден може и да стане.

— Никога.

— Попитай Мултивак.

— *Ти* попитай Мултивак. Хайде де! Пет долара, че няма как да стане.

Адел бе достатъчно опиянен, за да опита и достатъчно трезвен, за да зададе въпроса си чрез съответните символи и операции. На човешки език той би звучал така: „Ще може ли човечеството някой ден да възстанови, без никакви енергийни разходи, най-голямата мощност на Слънцето, дори и след като то умре от старост?“

А вероятно можеше да бъде зададен и по-просто: „Как наличната ентропия във Вселената може да бъде намалена до минимум?“

Мултивак замлъкна. Доскоро бавно примигващите светлини секнаха, а далечното цъкане на релетата изчезна. Двамата мъже притаиха дъх.

После, когато ужасените техники усещаха, че вече не могат да издържат без да дишат, телетайпът изведнъж оживя. На лентата бяха изписани пет думи: „НЕДОСТАТЪЧНИ ДАННИ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.“

— Край на баса — прошепна Лупов.

Двамата мъже си тръгнаха набързо.

На следващата сутрин с уста, сякаш натъпкани с памук и с глави, в които като че ли играеха ковашки чукове, те забравиха за инцидента.

Джерод, Джеродин и Джеродет I и II наблюдаваха по визио промяната в звездната картина, преминавайки през хиперпространството, без да просрочат необходимото за тази операция време. Изведнъж еднообразието от равномерно поръсени като пращинки звезди отстъпи пред един ярък мраморен диск, който се настани в центъра на картината.

— Това е X-23 — каза уверено Джерод. Фините му ръце се склупчиха зад гърба му така здраво, че кокалчетата им побеляха.

Малките Джеродети, две момиченца, преминаваха за пръв път в живота си през хиперпространството и бяха объркани от моменталната смяна на гледката отвън. Те престанаха да хихикат, да се гонят лудешки около майка си и завикаха:

— Стигнахме X-23... стигнахме X-23... стигнахме...

— Тихо, деца — усмири ги рязко Джеродин. — Сигурен ли си, Джерод?

— Как да не съм сигурен? — Джерод погледна бегло към издутото метално приспособление току под тавана. В него нямаше нищо особено, за да предизвика интерес, преминаваше през цялата стая и продължаваше през стените в другите помещения. Беше дълго колкото кораба.

Джерод едва ли знаеше нещо повече за дебелата метална ивица, освен това, че се нарича Микровак и това, че човек би могъл да ѝ задава въпроси, ако желае. Микровак имаше задължението да направлява кораба към набелязаната цел, при условие, че човекът е неопитен; да захранва кораба с енергия от различните Субгалактически Енергийни Станции; да изчислява уравненията за скоковете в хиперпространството.

Джерод и семейството му трябваше само да чакат, настанени удобно в жилищната част на кораба.

Някой веднъж каза на Джерод, че „ак“ в края на „Микровак“ на древен английски означава аналогов компютър, но той почти го бе забравил. Очите на Джеродин се навлажниха, докато гледаше визио:

— Странно чувство ме обзе, откакто напуснахме Земята. Не мога да го преодоля.

— Защо, за бога? — удиви се Джерод. — Там няхахме нищо. На X-23 ще си имаме всичко. Ти няма да си сама. Няма да си първата. На

планетата вече има повече от един милион души. Боже господи, нашите правнуци ще търсят нови светове, защото Х-23 ще бъде пренаселена по тяхно време — той помисли малко и продължи: — Казвам ти, голям късмет е, че компютрите разработиха междувездните пътувания щом населението взе да се увеличава.

— Знам, знам — отговори Джеродин тъжно.

— Нашият Микровак е най-добрият Микровак в света — обади се точно тогава Джеродет I.

— И аз мисля така — погали я по косата Джеродин. Да притежаваш собствен Микровак беше *наистина* чудесно. Джерод изпитваше удоволствие от това, че е част от сегашното поколение, а не от друго. През младежките години на баща му единствените компютри имали страховити размери, заемали по сто квадратни мили.

Имало само по един на планета. Наричали ги Планетарни АК. Хиляди години размерите им непрекъснато се увеличавали, докато изведнъж настъпило времето на усъвършенстването им. На мястото на транзисторите дошли молекулярните клапи, така че дори и най-големият Планетарен АК сега заема едва половината пространство от космическия кораб.

Джерод изпитваше гордост всеки път, когато си помислеше, че неговият собствен персонален компютър е много по-сложен от древния и примитивен Мултивак, който за пръв път опитомил Слънцето. Микровак бе почти толкова сложен, колкото и земния Планетарен АК (най-големия), решил проблема за пътуванията през хиперпространството — така станали възможни пътуванията до звездите.

— Толкова много звезди, толкова много планети — въздъхна Джеродин, заета със своите си мисли. — Според мен семействата винаги ще пътуват към нови планети, както и ние сега.

— Не винаги — усмихна се Джерод. — Някой ден всичко ще свърши, но след милиарди години. Милиарди, милиарди... Дори звездите се изчерпват. Ентропията трябва да се увеличи.

— Какво е „ентропия“, тате? — обади се пискливото гласче на Джеродет II.

— Ентропия, малката ми сладурана, е дума, която означава степента на изтощаване на Вселената. Всичко се изтощава, както знаеш. Като твоя малък уоки-токи робот, спомняш ли си?

— Не може ли просто да се сложи нова батерия като на моя робот?

— Самите звезди са батерии, скъпа. Изтощят ли се веднъж, за тях няма източници на енергия.

— Не им позволявай, татко — избухна неочаквано в плач Джеродет I. — Не позволявай на звездите да угаснат.

— Виждаш ли какво направи? — упрекна го тихо Джеродин.

— Как можех да зная, че това ще ги уплаши — отвърна шепнешком Джерод.

— Попитай Микровак — изхлипа Джеродет I, — питай го как да заредим отново батериите.

— Хайде — подкани го майката. — Това ще ги успокои.

(Междувременно Джеродет II също се бе разплакала.)

— Сега, сега, мили мои — присви рамене бащата, поставен в безизходно положение. — Ще попитаме Микровак. Не се тревожете, той ще ни каже.

Джерод зададе въпроса на компютъра и побърза да добави: „Напечатай отговора.“

— Чуйте, Микровак казва, че ще има грижа за всичко, когато му дойде времето — каза бодро Джерод, след като пое тънката лента от целуфилм. — Така че не се безпокойте.

— А сега, деца, време е за лягане — обади се Джеродин. — Скоро ще бъдем в нашия нов дом.

Джерод прочете отново отговора преди да го унищожи: „НЕДОСТАТЪЧНИ ДАННИ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.“ После присви рамене от недоумение и погледна визиото. Точно пред тях стоеше Х-23.

VJ-23X от Ламет се вторачи в черните дълбини на триизмерната, дребномащабна карта на Галактиката и каза:

— Не мога да реша дали не е нелепо, че сме така загрижени за материята.

MQ-17J от Никрон тръсна глава в знак на отрицание:

— Мисля, че не. Знаеш, че след пет години Галактиката ще бъде препълнена при този ръст на населението.

И двамата изглеждаха около двайсетгодишни. И двамата бяха високи, с безупречни фигури.

— И все пак се колебаю да предам песимистичен рапорт на Галактическият Съвет — каза представителят на Ламет.

— Аз и не помислям за друг вид рапорт. Стресни ги малко. Ще трябва да ги постреснем.

— Космосът е безкраен — въздъхна VJ-23X. — Стотици милиарди галактики очакват хората. Даже повече.

— Сто милиарда *не е* безкрайно число. А и те намаляват непрекъснато. Помисли! Преди двайсет хиляди години човечеството решава проблема за използването на звездната енергия, а няколко столетия по-късно стават възможни междувъзвездните пътувания. За да населят един малък свят, на хората са били нужни един милион години, а за да пренаселят останалата част от Галактиката са потръбвали само петнайсет хиляди години. Сега населението се удвоява на всеки десет години...

— За това трябва да благодарим на безсмъртието — прекъсна го VJ-23X.

— Така е. Безсмъртието съществува и ние трябва да се съобразяваме с него. Признавам, че и то си има своите лоши страни. Галактическият АК реши много наши проблеми, но спасявайки ни от старостта и смъртта, той изостави другата си работа.

— Надявам се, че не се отказваш от живота.

— В никакъв случай — бе категоричен MQ-17J, но веднага омекна — Все още не. Аз съвсем не съм толкова стар. На колко си години?

— На двеста двайсет и три. А ти?

— Нямам още двеста... Но да се върнем на мисълта ми. Населението ни се удвоява на всеки десет години. Когато нашата Галактика се препълни, ще има преселение към друга, но и тя ще отеснее за десет години. След още десет ще заселим докрай други две Галактики. А след още десет години — четири Галактики. След сто години ще ни трябват хиляда Галактики. За хиляда години — един милион Галактики. След десет хиляди години — цялата известна нам Вселена. А после?

— В допълнение към казаното ще има и проблем с транспортирането — каза VJ-23X. — Колко ли слънчеви единици

енергия ще са необходими за придвижването на населението от Галактика на Галактика?

— Много правилно го отбеляза. Сега човечеството изразходва по две слънчеви единици на година.

— Повечето се пропилява. Само нашата Галактика черпи по хиляда слънчеви енергийни единици в годината, а използваме едва две от тях.

— Така е, но дори и при сто процентова ефективност ние само ще забавим края. Нашите енергийни потребности нарастват с геометрична прогресия, дори по-бързо от растежа на населението. Ще изпитаме недостиг на енергия още по-скоро, отколкото на Галактики. Много добре го каза.

— Ще ни се наложи да създаваме нови звезди от междузвезден газ.

— Или може би от прахосаната топлина? — във въпроса на MQ-17J прозвуча нескрит сарказъм.

— Вероятно има някакъв начин за реверсирането на ентропията. Ще трябва да попитаме Галактическия АК.

VJ-23X не говореше сериозно, но MQ-17J извади от джоба си персоналния си АК-контакт и го сложи на масата пред тях.

— Двоумях се дали да го направя. Човечеството един ден непременно ще се сблъска с този проблем.

Той се зае съвсем сериозно с малкия си АК-контакт. Приспособлението представляваше кубче с височина два инча, без никакви особености, но бе свързано чрез хиперпространството с главния Галактически АК, който служеше на цялото човечество. А хиперпространство бе неразделна част от Галактическия АК.

MQ-17J за миг застина неподвижен: помисли си дали някой ден ще му се удаде възможност да види Галактическия АК. Той се намираше в един малък, само негов свят и енергийните му лъчи като в паяжина държаха материята, в която вълните от субмезони заеха мястото на старите тромави молекулярни клапи. Но независимо от почти ефирната му структура, за Галактическия АК бе известно, че има хиляда стъпки в диаметър.

— Възможно ли е ентропията някога да бъде реверсирана? — запита неочаквано своя АК-контакт MQ-17J.

— Слушай, аз нямах предвид такъв въпрос — изненада се VJ-23X.

— А защо не?

— И двамата знаем, че ентропията не може да бъде реверсирана. Не можеш да превърнеш дима и пепелта отново в дърво.

— Имате ли дървета на вашата планета? — запита представителят от Никрон.

Гласът на Галактическият АК ги сепна и те замълчаха. От малкия АК-контакт на масата се разнесе нежен и приятен глас: „НЯМА ДОСТАТЪЧНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.“

— Разбра ли? — запита VJ-23X.

После двамата мъже се върнаха на въпроса за рапорта, който трябваше да направят за Галактическият Съвет.

Мозъкът на Зи Прайм обозря за миг с леко любопитство новата Галактика, осеяна от безброй разнородни звезди. Досега не бе я забелязвал. Дали някога щеше да види отново всичките нейни звезди? Многобройни и всяка една — пренаселена с хора... Но този човешки товар бе кажи-речи ненужно бреме. Все повече и повече истинската същност на хората бе тук, в открития Космос.

Мозъци, а не тела! Безсмъртните тела оставаха на планетите, за тях съществуваше само вечността. Понякога те се раздвижваха, за да има и движение на материята, но това се случваше все по-рядко. Малко индивиди се пръкваха, за да се присъединят към невъобразимото по брой множество. Но какво от това? Във Вселената почти нямаше място за нови индивиди.

Зи Прайм се сепна от допира със засуканите ластари на един друг мозък.

— Аз съм Зи Прайм. А ти кой си?

— Аз съм Ди Суб Ун. Коя е твоята Галактика?

— Ние я наричаме просто Галактиката. А твоята?

— И ние наричаме нашата така. Всички хора наричат своята Галактика „Галактиката“ и нищо повече. А защо не?

— Вярно. Щом като всички Галактики са еднакви?

— Не всички. Човешкият род ще да се е появил на една определена Галактика. По това тя се различава от другите.

— И коя е тази Галактика? — запита Зи Прайм.

— Не зная.

— Вселенският АК сигурно знае.

— Да го питаме ли? Изведнъж ме обзе любопитство.

Способността за възприятие на Зи Прайм започна да расте, докато самите Галактики се свиха и заприличаха на пръснати из безкрая точки. Стотици милиарди звезди, населени с безсмъртни същества. Всяка Галактика съхраняваше своя интелектуален потенциал в мозъци, които се носеха свободно в пространството. И все пак една от тези Галактики бе уникална, защото в развитието си е имала период, в който единствено тя е била заселена от хора.

Зи Прайм изгаряше от нетърпение да види точно тази Галактика и извика:

— Вселенски АК! От коя Галактика е произлязло човечеството?

Вселенският АК чу въпроса му, защото на всяка планета и из целия Космос той си имаше будни рецептори. Всеки един от тях водеше през хиперпространството до някаква неизвестна точка, където се намираше усамотен самият Вселенски АК.

Зи Прайм познаваше само един човек, чиито мисли бяха проникнали в сетивното поле на Вселенския АК. И после заяви за съществуването на блестяща сфера с диаметър две стъпки, почти незабележима.

— Но как може целият Вселенският АК да е само толкова? — бе запитал тогава Зи Прайм.

— По-голямата част от него е в хиперпространството — обясни очевидецът. — Под каква форма съществува там не мога да си представя.

Не би и могъл, защото отдавна нито един човек не взимаше каквото и да е участие в изграждането на Вселенския АК. Всеки пореден Вселенски АК конструираше своя заместник. Всеки, по време на своето съществуване от един милион години или повече, събираше необходимите данни за построяването на по-добър, по-сложен и по-способен заместник, в който да внедри събраната информация и своята индивидуалност.

Вселенският АК прекъсна мислите на Зи Прайм, но не с думи, а с напътствия. Поведе интелекта му през мъглявото море от Галактики, за да му я покаже в уголемен мащаб, до планетите в нея.

До Зи Прайм достигна една безкрайно далечна, но безкрайно ясна мисъл: „ТАЗИ Е ПРАРОДИНАТА НА ЧОВЕКА.“

Но тя не изглеждаше по-различна от останалите. Зи Прайм потисна разочарованието си. Ди Суб Ун, чийто разум го съпровождаше, изведнъж запита:

— И една от тези звезди е родната звезда на човека?

— РОДНАТА ЗВЕЗДА НА ЧОВЕКА СЕ ПРЕВЪРНА В НОВА. ТЯ Е БЯЛО ДЖУДЖЕ — каза Вселенският АК.

— Загинали ли са хората на нея? — запита Зи Прайм стреснат.

— КАКТО И В ДРУГИ ПОДОБНИ СЛУЧАИ, ЗА ТЕЛАТА ИМ НАВРЕМЕ БЕ ПОСТРОЕНА НОВА ПЛАНЕТА.

— Да, разбира се — промълви Зи Прайм, но все пак изпита болка от загубата. Разумът му се откъсна от родната Галактика на човечеството, отправи се стремително в обратна посока и се изгуби сред неясните точки. Не искаше да вижда тази Галактика никога повече.

— Какво има? — запита го Ди Суб Ун.

— Звездите умират. Звездата-прародина е мъртва.

— Те всички трябва да умрат. А как иначе?

— Но когато цялата енергия се изчерпи, най-накрая и телата ни ще умрат, а заедно с тях и аз, и ти...

— Дотогава ще минат милиарди години.

— Не искам това да става и след трилион години. Вселенски АК! Как звездите могат да избегнат смъртта?

— Ти питаш как може да бъде спрян процесът на ентропията? — Ди Суб Ун бе изумен.

— ВСЕ ОЩЕ НЯМА ДОСТАТЪЧНО ДАННИ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.

Мислите на Зи Прайм полетяха отново към неговата Галактика. Той не изпрати мисли към Ди Суб Ун, чието тяло може би се намираше в някоя Галактика на разстояние един трилион светлинни години или в съседство до звездата на Зи Прайм. Нямахше значение.

В нещастieto си Зи Прайм започна да събира междузвезден водород за да си построи от него своя собствена малка звезда. Щом звездите трябва да умрат някой ден, поне нещичко все още може да бъде построено.

Човечеството най-накрая се събди с единен разум. И Човекът започна да обмисля всичко сам със самия себе си. Той се състоеше от трилиони, трилиони, трилиони безсмъртни тела. Всяко от тях бе на мястото си, почиваше мирно, тихо и ненакърнено. За всяко се грижеха свършени автомати — също така ненакърнени, а умовете на всички тези тела се сляха в едно компактно цяло.

— Вселената умира — каза Човекът.

Той огледа мъглявите Галактики. Гигантските звезди отдавна бяха изчезнали вдън космическата тъма на далечното минало. Почти всички звезди бяха бели джуджета пред угасване.

От междузвездния прах бяха създадени нови звезди — някои се появиха от самосебе си, а други построи Човекът, но всички те до една гаснеха. Рядко се образуваха условия, при които белите джуджета се сблъскваха, а от гигантската енергия, която се освобождаваше по този начин, се образуваха нови звезди. Но на хиляда унищожени бели джуджета се появяваше само една. Новите звезди също умираха.

— Ако изразходваме разумно дори малкото енергия, която ни е останала, според инструкциите на Космическия АК, Вселената ще живее още милиарди години — каза Човекът.

— Но дори и така все някога тя неминуемо ще се свърши — отвърна Човекът. — Както и да се стопанисва, както и да се пести, щом се харчи, енергията намалява и не може да бъде възстановена. Ентропията трябва да достигне максимума си.

— Възможно ли е ентропията да бъде предотвратена? Хайде да попитаме Космическия АК.

Мощният, невидим АК бе навсякъде около тях, а не в точно определено място. Нито една негова частичка не се виждаше. Той се ширеше из хиперпространството — направен от нещо, което не бе нито материя, нито енергия. Човекът не би могъл да зададе нито един смислен въпрос за неговите размери и природа, тъй като не бе в състояние да проумее физическите понятия, залегнали в основата на неговото създаване.

— Космически АК, как може да се промени хода на ентропията в обратна посока? — запита Човекът.

— ВСЕ ОЩЕ НЯМА ДОСТАТЪЧНО ДАННИ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.

— Събери допълнителна информация.

— ЩЕ ГО НАПРАВЯ. ОТ СТО МИЛИАРДА ГОДИНИ СЪБИРАМ ДАННИ. ТОЗИ ВЪПРОС Е БИЛ ЗАДАВАН НА МОИТЕ ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ МНОГО ПЪТИ, ТОЙ СТОИ И ПРЕД МЕН. ВСИЧКИ ДАННИ, С КОИТО РАЗПОЛАГАМ, СА ВСЕ ОЩЕ НЕДОСТАТЪЧНИ.

— Ще дойде ли време, когато данните ще са достатъчни или проблемът е нерешим при всички обстоятелства?

— НЯМА НЕРАЗРЕШИМ ПРОБЛЕМ.

— Кога ще имаш необходимите данни, за да отговориш на този въпрос?

— ВСЕ ОЩЕ НЯМА ДОСТАТЪЧНО ДАННИ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.

— Ще продължиш ли да работиш по него?

— ЩЕ ПРОДЪЛЖА.

— Ние ще чакаме.

Звездите и Галактиките умираха и се разсейваха. След десет трилиона години на изтощаване, тъмнината в Космоса ставаше все по-непрогледна.

Един по един хората се сливаха с АК. Всяко физическо тяло се лишаваше от своята интелектуална идентичност, но това в крайна сметка не бе загуба, а печалба.

Последният човешки разум се спря преди сливането и огледа пространството, в което нямаше нищо друго, освен остатъци от последната угаснала звезда. Около нея се стелеше изключително фина материя, от време на време тя се раздвижваше от почти неуловим приток на топлина, чиято температура скоро щеше да достигне абсолютната нула.

— АК, това крайт ли е? — запита Човекът. — Не е ли възможно този хаос отново да бъде превърнат във Вселена? Не може ли да стане това?

— ВСЕ ОЩЕ НЯМА ДОСТАТЪЧНО ДАННИ ЗА СМИСЛЕН ОТГОВОР.

И последният човешки интелект се разсея. Остана единствено АК... в хиперпространството.

Материята и енергията бяха вече изчерпани, а заедно с тях се стопиха пространството и времето. Дори АК съществуваше единствено заради последния въпрос. И никога досега не даде отговор. Преди десет милиарда години един полупиян служител го бе задал на компютъра, който имаше по-малко сходство с АК, отколкото тогавашните хора със сегашния Човек.

Всички други въпроси получиха отговор и докато АК не отговореше на този последен въпрос, нямаше да остави в покой своето съзнание.

Събирането на данни вече бе приключило. Не остана нищо, което би му послужило за информация.

Но събраните данни трябваше да бъдат съпоставени и обработени по всички възможни взаимозависимости.

Операцията отне известно време.

И стана така, че накрая АК се научи по какъв начин да обърне хода на ентропията.

Но не бе останал и един човек, та да му отговори на последния въпрос. Все едно — с демонстрацията на отговора си АК щеше да има предвид и този факт.

Измина още известно време, докато АК реши как да го направи най-добре. Той грижливо построи програмата си за действие.

Съзнанието на АК избра всичко онова, което някога се наричаше Вселена, и съсредоточи мисълта си върху царящия сега Хаос. Трябваше да го постигне — стъпка по стъпка.

И АК каза:

— ДА БЪДЕ СВЕТЛИНА!

И се роди светлина...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.